Норуот күүһэ — көмүөл күүһэ!

ЭҢСИЭЛИ

Нам улууһун хаһыата • 1935 сыл алтынньы 5 күнүгэр төрүттэммитэ •

2000 с. Ахсынньы 19 күнэ оптуорунньук №147 (8837)

УУГА БАРАР АРБЫН КӨҺҮӨ ДУО?

Сэтинньи 29 күнүгэр СР культураҕа министрин 1 солбуйааччы Климент Корякин салайааччылаах правительственнай бөлөх Арбын, Көбөкөн нэһилиэктэригэр отчуоттуу сырытта. Отчуот саҕаланыан иннинэ бөлөх чилиэннэрэ нэһилиэктэрилтэлэригэр сырыттылар, балаһыанньаны көрдүлэриһиттилэр. Ол курдук СР үөрэҕириигэ министрин солб. Надежда Сивцева оскуола үлэтин-хамнаһын кытары билистэ. Быйыл тутуллан испит оскуола саҥа дьиэтин акылаатын сааскы халаан уута кэлэн илдьэ барбыт. Билигин оҕолор бэрт кыараҕас, эмэҕирэн бүппүт дьиэҕэ үөрэнэ олороллор. Ол курдук оскуола сирэйин өттө сууллаары турар. Саҥа оскуоланы сискэ тутуохха наада дии саныыбын. Биллэн турар, оҕолор онно сылдьалларыгар ыраах, ол гынан баран, уу ылбат сиригэр турдаҕына үйэлээх буолуо этэ. Эбэтэр иккис вариант быһыытынан нэһилиэги атын сиргэ көһөрүөххэ сөп. Ити этиини Надежда Семеновна бэйэтэ эттэ. Түмүккэ кини улуустаҕы үөрэх управлениетын кытары ыксан ылла. Тоҕо диэтэргит, быйыл Президент туруорсуутунан хас биирдии тыа оскуолатыгар анаан «АЛРОСА» АК туспа компьютердары атыыласпыт. Арбынҥа аадырыстанан кэлиэхтээх саҥа компьютердар оннуларыгар эргэлэр кэлбиттэр. Тоҕо манныгы быһыы тахсыбытын туһунан Надежда Семеновна үөрэх управлениетыттан кытаанахтык ыйытта, Президент аадырыстаабыт көмөтө ханна да халбаҥнаабакка анаммыт оскуолатыгар тиийиэхтээх диэн эттэ.

Отчуот балачча уһуннук барда. Ууга барар нэһилиэк дьонун сүөһүтэ хайаан да страховкаланыахтаах. Сүөһүнү тыыннаах ыйааһынынан «Саха сирэ» ФАПК тута сылдьыбыта. Эйиилгиттэн улууска буойуна боппуруоһунан дьарыктаныахтаахпыт диир улуус дьаһалтатын баһылыгын 1 солб. Андрей Бочкарев. Эккэ, үүккэ сыана аны быыллыбат, араас государство наадыйыытыгар атыылаһыыга эрэ тэҥ сыана түһэриллэр. Сүөһү төбөтүгэр дотация наада диэтилэр.

Тыа сиригэр биир тутаах боппуруоһунан уматыгынан хаччыллыы буолар. Нефть бородууктатын сыаната үрдүү турар. Диэтэпливо сыаната 15-20 % үрдүүрэ сабаҕаланар. Күн бүгүн республика нефть бородууктатын оҥорон таһаарар кыамтата кыра. Ол иһин бакаа республика таһыттан, чуолаан Ангарскайдааҕы неби переработкалыыр заводтан хаччылла олорор. Бэйэбит Витимнээҕи уонна Таас-Үрэхтээҕи заводтарбыт ситэ үлэлии иликтэр.

Тыа сирин гаастааһын биир тэтимнээхтик барар. Илин эҥэр сытар нэһилиэктэрбит дьоно гаастаах сиргэ барыылара элбэх. Тыа ыалыгар гааһы босхо биэрии кылгас болдьохтоох көстүү диэн буолла. Гааһа суох сиргэ оттук маска чэпчэтии көрүллэрэ наада. Дьиэҕэ газовай плита суох буоллаҕына уокка чэпчэтии олохтонор эбит. Сэрии ветераннара маһы туһаммыт буоллахтарына уокка 1,5 тыһ. солк. чэпчэтии көрүллэр диир улуустааҕы социальнай харалтаҕа управление начальнига Антонина Сивцева.

Тутуу боппуруоһа балай да элбэхтик таарылынна. Республикаҕа оскуолалары тутууга кэлэр көлүөнэлэр кииннэрэ анал барылы оҥоро сылдьар. Ууга барар нэһилиэктэргэ тутууну хайдах ыытар туһунан толкуйданыахтаахпыт. Суол боппуруоһа эмиэ кытаанах.

Сибээс ситэ үлэлээбэт. Телефон линията мөлтөх. Хаһыат хойутаан кэлэр. Телевизионнай сибээһи бөҕөргөтөргө уонна улахан кыамталаах подстанция наада.

Көбөкөн нэһилиэгэр эмиэ дьыалабыай кэпсэтии таҕыста. Тыа хаһаайыстыбатыгар аска-үөлгэ сыананы хаччахтааһын суох. Арай бурдук эрэ сыаната хаччахтанар. Маннык балаһыанньа бүтүн Россия үрдүнэн баар эбит. Саахар сыанатын чэпчээһинэ көрүллүбэт. «Холбос» респотребсоюз бэйэтэ улахан базалаах, ол ороскуота улахан буолан табаарын сыанатын тэбэ турар. Оттон атыыһыттар табаардарын түргэнник аҕалан чэпчэки сыанаҕа атыылыыллар. Ону таһынан, тыа хаһаайыстыбатын эдэр специалистарынан, техниканан хаччыйыы, кредит биэрии боппуруостара көтөҕүлүннүлэр. Кэтэх хаһаайыстыбалаах дьоҥҥо үлэ киниискэтэ толоруллубата бэрт элбэх эрэйи үөскэтэр. Бу дьон пенсияны ылар бырааптаналлар дуу, суох дуу диэн сиэрдээх ыйытыы үөскүүр. Билигин эдэр специалист ханна да тиийдэҕинэ үксүгэр киниттэн 3-4 сыл стажтаах буоларын ыйыталлар. Үөрэҕин саҥа бүтэрбит киһи хантан стажтаныаҕай? Ол иһин эдэр кадрдары анаан улуустарга ыытыы үлэтин сөргүтэр ханнык. Быйылгыттан ыла үөрэхтэрин саҥа бүтэрбит эдэр врачтары, учууталлары анабылынан улуустарга ыытар буолбуттар. Ити үчүгэй. Государство үбүн суотугар босхо үөрэммит оҕолор улуустарга ананан үлэлиэхтэрэ. Ананан кэлбит эдэр үлэһит үс сыл стажтаах специалист хамнаһын ылар диир Надежда Сивцева.

Көбөкөннөөҕү балыыһа урут 10 куойка миэстэлээҕэ. Билигин 5 эрэ куойка хаалбыт. Арбынҥа участактааҕы врач суох. Саас-күһүн хаайтарар, нэһилиэктэргэ балыыһаны толору хаалларар, үлэһиттэринэн, эминэн-томунан хаччыйар сорук турар. Дьоммут эмтэнэ өрүһү туораан Намҥа тиийэллэригэр ыйдааҕы хамнастарын барыыллар. Онон, дьон кыһалҕатын өйдүөххэ да баар эбит диэн Климент Корякин сөпкө бэлиэтээтэ.

Итинник бэрт элбэх этиилээх, дьыалабыай кэпсэтиилэр буолуталаатылар. Дьон Арбыны көһөрүү туһунан боппуруоһу көтөхпөтө. Манна булда-аһа, оттуур сирэ баайа диибин диэн. Туох да диэбиппит иһин дьоммут күннээҕи аһылыктарын булунан олороллор. Бэйэлэринбэйэлэрэ тэринэн, дьаһанан олороллор. Ол эрээри кытаанах кыһалҕа диэн манна баар буоллаҕа. Ол иһин даҕаны бу отчуоттарга дьоммут тыыннарын таһааран кыһалҕаларын кэпсээтилэр, салайааччылары кытары ирэ-хоро кэпсэттилэр. Манна учууталлар, техүлэһиттэр, дьиэ-коммунальнай хаһаайыстыбатын үлэһиттэрин хамнастарын, оскуолаҕа интернети киллэрии уода. боппуруостар таарылыннылар. Салгыы бу нэһилиэктэри хайдах салайан сайыннарабытый диэн боппуруоска сөптөөх эппиэти булар туһугар манна анал научнай чинчийиини ыытыахха диэн этиини сөптөөҕүнэн аҕабын. Правительство үлэтин «үчүгэйинэн» сыаналаатылар.

Саха Республикатын үөрэҕириигэ министрэ Евгения Михайлова, Арбын орто оскуолатыгар «Уаз» кыра автобуһу биэрэргэ диэн бирикээстээбит.

Кирилл ЧЕРЕПАНОВ

Чугдаарар чуорааннар

ОСКУОЛАБЫТ МЕДАЛИСТАРА

И. Е. Винокуров аатынан Хатыҥ-Арыы орто оскуолата 60 сыл устата элбэх ыччаты иитэн-үөрэтэн таһаарда. Олор орто уонна үрдүк үөрэхтээх үлэһит дьон буолан, республика араас муннуктарыгар тарҕанан үлэлии-хамныы сылдьаллар. Кинилэр истэригэр оскуола кизэ туттан ааттыыр дьоно элбэхтэр.

Оскуола историятын билистэххэ, бу дьон оскуолаҕа да үчүгэйдик үөрэммиттэр. Кыһаллан үөрэнии олоххо олус наадалаах эбит. Ким үчүгэйдик үөрэммит, кэнники да үтүө үлэһит буолар эбит.

Оскуолабыт үс медалистаах. Ол Аммосова Ньургуйаана Дмитриевна, Саввина Саргылана Савельевна, Петрова Наталья Николаевна.

Ньургуйаана үөрэммит сылларыгар туох баар сыратын ууран туран үөрэнэнэрэ, ороҕуоннааҕы, республикатааҕы олимпиадалар призердарынан буолара, оскуола общественнай олоҕун актыыбынай кыттыылааҕа. Республикатааҕы ытыыга күрэхтэһии призера, «ДОСААФ СССР» знагынан наҕараадаламмыта. Үөрэҕэр үрдүк ситиһиитин уонна оскуола олоҕор актыыбынай кыттыытын иһин «Океаҥҥа» сыныьанан кэлбитэ. 1988 с. оскуоланы кыһыл көмүс мэтээлинэн бүтэрбитэ. Ол кэннэ Самаратааҕы космофизика институтуттан үөрэнэ сылдьан французскай тылы диринҥэтэн үөрэтэн референт-тылбаасчыт дипломун тутар. Үөрэҕин бүтэрэн көтөр аппараттар конструктордарын идэтин ылар. Онтон 1996 с. Москватааҕы институкка үөрэнэн, дойдулар икки ардыларынан үлэлиир экономист идэтин баһылыыр. Билигин Москваҕа «АЛРОСА»-ҕа кылаабынай специалиһынан үлэлиир.

Саргылана кыра кылаастартан уус-уран самодеятельноска сыһыаннааҕа, үҥкүү куруһуогар сөбүлээн дьарыктанара. Оруйуоннааҕы предметнай олимпиадалар призердара буолбута. 1998 с. республикатааҕы биология олимпиадатыгар үрдүк билиитин көрдөрөн 2-с миэстэни ылбыта, 1 истиэпэннээх дипломунан наҕараадаламмыта. Пионерскай үлэтин иһин «За активную работу» диэн знагынан бэлиэтэммитэ, «Океан» лааҕырга сыныьанан кэлбитэ. Оскуоланы 1992 с. үрүҥ көмүс мэтээлинэн бүтэрбитэ. Ол кэннэ СГУ-га үөрэнэн, физика учууталын идэтин ылбыта. Билигин Ил Түмэҥҥэ сокуоннары таһаарар салааҕа кылаабынай специалиһынан үлэлиир.

Наташа оскуолаҕа бастыҥ общественник, улуустааҕы предметнай олимпиадаларга куруутун кыттар. «Хатыҥчаана» үҥкүү коллективыгар сөбүлээн дьарыктаммыта. 1998 с. оскуоланы үрүҥ көмүс мэтээлинэн бүтэрбитэ. Билигин Дьокуускайдааҕы экономическай институт студентката, үөрэх туйгуна, И. Е. Винокуров аатынан бириэмийэ лауреата.

Туйгун үөрэнээччилэринэн оскуолабыт киэн туттар. Медалистар алгыстыннэр!

ГРИГОРЬЕВА КАТЯ,
Хатыҥ-Арыы орто оскуолата 10 кылаас

ИНТЕРНАТ - ИККИС ДЬИЭБИТ

Мин Маймаҕа начальнай оскуолатын бүтэрэн баран саха-французскай оскуолаҕа туттарсыбытым. Ол курдук математиканы, нууччаны тылын ситиһиилэхтик туттаран 5-с кылаас үөрэнээччитэ буолбутум. Биһиги кылааспытыгар 13-бүт. Кылааспыт салайааччыта Елена Степановна Софронова. Кини нууччаны тылын, литературатын учуутала.

Кылааспытыгар саҥа кэлбит оҕолор төрдүөбүт. Бары интернакка биир хоско быр-бааччы олоробут. Бастаан, биллэн турар, ыарахан этэ. Онтон дьүөгэлэрбин кытта бодоруһан, дьоммун, дойдубун ахтарым аччаата. Сарсыарда тураат, күлэн-үөрэн оскуолаҕа барыы биргэ барабыт. Онтон күнүс аһаан, сыныьанан, эбиэттэн киэһэ үөрэнэн баран, уруок ааҕабыт. Онно иитээччилэрбит Валерий Николаевич Семенов, Мария Петровна Дьяконова, интернат сэбиэдиссэйэ Прасковья Семеновна. Бурнашева уонна атын үлэһиттэр, интернат улахан оҕолоро күүс-көмө буолаллар. Иллэҥ кэммитигэр телевизоры көрөбүт уонна кинигэ ааҕабыт. Дьиэбититтэн, дьоммутуттан тэйэн бэйэбитин көрүнэ үөрэнэбит. Ол курдук хоспутун хомуйабыт, суйабыт, остолобуойга остуол тардарга, иһит суйарга көмөлөһөбүт. Интернат үрдүнэн ыытыллар «Саамай ыраас хос» конкурска кыттабыт, кыайарга дьулуһабыт.

Интернаппыт - биһиги иккис дьиэбит курдук. Ол иһин куруук сылаас, сырдык, минньигэс астаах буоларыгар баҕарабыт.

ЛЕБЕДЕВА Маша,
саха-француз оск. 5-с кыл. үөрэнээччитэ, интернат иитиллээччитэ

Үгүһү эрэннэрэр XXI үйэ үүнэрэ, үлүскэнник сүүрүгүрбүт үгүс событиелардаах XX үйэ бүтэрэ 12 күн хаалла.

Оттон **биэс** күнүнэн 2001 сыл бастакы аҥарыгар «Эҥсиэлигэ» сурутуу

ТҮМҮКТЭНЭР

«Эҥсиэли хочотугар» кинигэ салгыыта

XX үйэ бүтэҥнэ уоп сыллара

(Салгыыта. Иннин 143 №-гэ көр)

2. ТУТУУ

Ааспыт бүтэһик XII бэтилиэккэҕэ оройуоҥна үс бэдэрээттэн тутар тэрилтэ совхозтарга, оройуон бюджетнэй тэрилтэлэригэр тутуунан дьарыктанар этилэр: «Ремстройучасток» 1990 сыллаахха оччотооҕу харчынан 670 тыһ. солк., «Агропромстрой» КСМК-та 2209 тыһ. солк., ДРСУ (суолу тутар-өрөмүөннүүр) тэрилтэ 1085 тыһ. солк. тутууну ыыппыттара. Барыта 5922 тыһ. солк. 1990 сылга саҥа биир бэдэрээтчит быһыытынан А.А. Рехлясов (оройуоҥна биллэр тутааччы, салайааччы) начальниктаах «Якутсельстрой» КСМК-та тэриллэн, ити сыл 1958 тыһ. солк. тутууну ыыппыта.

Райсовет председателэ В.Н. Жирков (1988 с. кулун тутар 26 к.) эппитин курдук кэлин сылларга тутуулар хойутуур, хаачыстыбалара мөлтүүр, сорох тутуулар бүтэн баран кыайан туһаныллыбат туруктаахтар. Тутуу сыаната буоллаҕына үрдүүр. 1988 сыллаахха тыа хаһаайыстыбатын бородууксуйатын соҕотоопкаҕа туттарыы иһин дифференцированнай надбавка совхозтарга көрүллүбүтэ. Ол суотугар ОАПХ үрдүнэн капитал үбүн угуута 1986 сыллааҕар 1990 сылга биэс төгүл үрдээбитэ. Ол үптэн оройуон норуотун хаһаайыстыбатын тутууларын үбүлээһиҥнэ 68,8 % бэриллибитэ. Ол оннугар государственнай бюджеттан тутууга үбү биэрии лаппа аччатыллыбыта. Ол түмүгэр бюджет үбүнэн тутуллан испит сорох тутуулар, холобур, Нам селотугар 1989 с. саҕаламмыт таас детсад дьиэтэ 1991 сылга бүтэн үлэҕэ киириэхтээх этэ, ол дьиэ көҥдөйө тахсан баран күн бүгүҥнээҥнэ диэри дьардьама буолан туһата суох турар, II Хомустаахха эмиэ таас оскуола тутуллан иһэн быраҕыллан матырыйаала тиэллэн кэлэн Нам селотугар гимназия тутуутугар туһанылыҥна.

Оттон ити этиллэр надбавка суотугар көрүллүбүт капитал үбэ аһара бытарытыллан улахан көдьүүһэ суох туһаныллыбыта. 1990 сылтан саҕалаан тутуунан дьарыктанар тэрилтэлэргэ да, совхозтар биригээдэлэригэр даҕаны ыарахан балаһыанньа үөскээбитэ. Былаан диэн суох буолбута, онон үбүлээһин дьыалата салгыҥна ыйаммыта, хамнас төлөнүүтэ эмиэ ыараабыта, үлэһиттэр үлэтэ суох буолар кутталлара үөскээбитэ. Урут көрүллүбүт үп тобоҕунан 1991-1992 сылларга оройуон киинигэр, нэһилиэктэргэ кыра-кыра бытархай производственнай уонна производственнайа суох, социальнай объектар, олорор дьиэлэр тутуулара син кыралаан барар этилэр. Улууска тутуу балаһыанньата салгыы уустугуран испитэ. Инньэ гынан 1992 сыл бүтүүтүгэр, ахсыннаы ыйга Нам улууһун баһылыгын 1 солбуйааччы С.П. Кирсанов тутуу тэрилтэлэрин салайааччыларын, специалистарын мунньан сүбэ мунньах ыыппыта. Онно кини тутууну ыытар тэрилтэлэргэ нолуок, НДС аҕыллыытын туһунан уонна аны лицензиялаах эрэ биригээдэлэр тутар буолбуттарын, оннуга суохтарга ыстараап олохтоммутун туһунан иһитиннэрбитэ. Биһиги тутуулларбытын аны республика үбүлээбэт буолбутун, тутуу матырыйаалын биэрбэтин, онон бэйэ олохтоох матырыйаалынан «туойга да көһөн туран үлэлиргэ күһэллэбит» диэбиттээх. Тыа сиригэр уһаайбалаах чааһынай дьиэ тутуутун элбэтэр сорук турбут. Ол иһин правительство эмп үлэһиттэригэр, үөрэхтээһин систиэмэтин үлэһиттэригэр 75 %-наах, атыттарга 60 %-наах кредит бэриллэрэ көрүллүбүтүн. Аны государство саҕаланнан уонна аны лицензиялаах эрэ биригээдэлэр тутар буолбуттарын, оннуга суохтарга ыстараап олохтоммутун туһунан иһитиннэрбитэ. Биһиги тутуулларбытын аны республика үбүлээбэт буолбутун, тутуу матырыйаалын биэрбэтин, онон бэйэ олохтоох матырыйаалынан «туойга да көһөн туран үлэлиргэ күһэллэбит» диэбиттээх. Тыа сиригэр уһаайбалаах чааһынай дьиэ тутуутун элбэтэр сорук турбут. Ол иһин правительство эмп үлэһиттэригэр, үөрэхтээһин систиэмэтин үлэһиттэригэр 75 %-наах, атыттарга 60 %-наах кредит бэриллэрэ көрүллүбүтүн. Аны государство саҕаланнан уонна аны лицензиялаах эрэ биригээдэлэр тутар буолбуттарын, оннуга суохтарга ыстараап олохтоммутун туһунан иһитиннэрбитэ. Биһиги тутуулларбытын аны республика үбүлээбэт буолбутун, тутуу матырыйаалын биэрбэтин, онон бэйэ олохтоох матырыйаалынан «туойга да көһөн туран үлэлиргэ күһэллэбит» диэбиттээх. Тыа сиригэр уһаайбалаах чааһынай дьиэ тутуутун элбэтэр сорук турбут. Ол иһин правительство эмп үлэһиттэригэр, үөрэхтээһин систиэмэтин үлэһиттэригэр 75 %-наах, атыттарга 60 %-наах кредит бэриллэрэ көрүллүбүтүн. Аны государство саҕаланнан уонна аны лицензиялаах эрэ биригээдэлэр тутар буолбуттарын, оннуга суохтарга ыстараап олохтоммутун туһунан иһитиннэрбитэ. Биһиги тутуулларбытын аны республика үбүлээбэт буолбутун, тутуу матырыйаалын биэрбэтин, онон бэйэ олохтоох матырыйаалынан «туойга да көһөн туран үлэлиргэ күһэллэбит» диэбиттээх. Тыа сиригэр уһаайбалаах чааһынай дьиэ тутуутун элбэтэр сорук турбут. Ол иһин правительство эмп үлэһиттэригэр, үөрэхтээһин систиэмэтин үлэһиттэригэр 75 %-наах, атыттарга 60 %-наах кредит бэриллэрэ көрүллүбүтүн. Аны государство саҕаланнан уонна аны лицензиялаах эрэ биригээдэлэр тутар буолбуттарын, оннуга суохтарга ыстараап олохтоммутун туһунан иһитиннэрбитэ. Биһиги тутуулларбытын аны республика үбүлээбэт буолбутун, тутуу матырыйаалын биэрбэтин, онон бэйэ олохтоох матырыйаалынан «туойга да көһөн туран үлэлиргэ күһэллэбит» диэбиттээх. Тыа сиригэр уһаайбалаах чааһынай дьиэ тутуутун элбэтэр сорук турбут. Ол иһин правительство эмп үлэһиттэригэр, үөрэхтээһин систиэмэтин үлэһиттэригэр 75 %-наах, атыттарга 60 %-наах кредит бэриллэрэ көрүллүбүтүн. Аны государство саҕаланнан уонна аны лицензиялаах эрэ биригээдэлэр тутар буолбуттарын, оннуга суохтарга ыстараап олохтоммутун туһунан иһитиннэрбитэ. Биһиги тутуулларбытын аны республика үбүлээбэт буолбутун, тутуу матырыйаалын биэрбэтин, онон бэйэ олохтоох матырыйаалынан «туойга да көһөн туран үлэлиргэ күһэллэбит» диэбиттээх. Тыа сиригэр уһаайбалаах чааһынай дьиэ тутуутун элбэтэр сорук турбут. Ол иһин правительство эмп үлэһиттэригэр, үөрэхтээһин систиэмэтин үлэһиттэригэр 75 %-наах, атыттарга 60 %-наах кредит бэриллэрэ көрүллүбүтүн. Аны государство са-

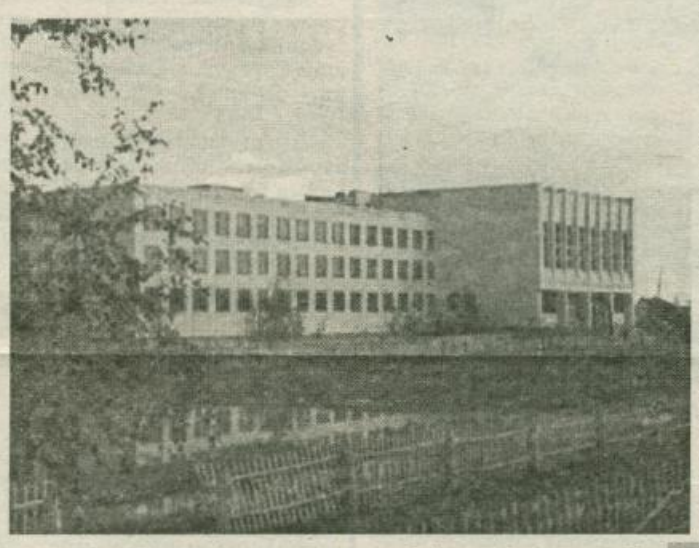

Атын тэрилтэлэргэ эмиэ ыытыллар. Холобур: бастакынан «Якутстрой» КСМК-гар, Намнаадыы КСМК АО уонна КП буолаллар. Тэрилтэлэрин баайын 30 % босхо ылаллар, 70 % чэпчэки сыананан атыылаһаллар эбит.

... Ааспыт сылга капитальнай тутууга 237,3 мөл. солк. оройуон үрдүнэн туһаныллыбыт. Ити иһиттэн социальнай-культурнай тутуулларга, олорор дьиэлэргэ 73 мөл., «Якутинстеп» фирма тутуутугар 35 мөл. солк. Тыа хаһаайыстыбатын бюджетыттан 85 мөл. солк., урукку совхозтар үптэрин тобоҕор 20 мөл. солк., «Агропромстрой» үбүнэн суол тутуутугар 23 мөл. солк. «ВилюйГэсстрой» Дьокуускайдаадыы ПМК үлэһиттэринэн электролиния тутуутугар, газпромстрой Таастаах-Салбаҥ гаастааһыныгар 34 мөл. солк., «Газстрой» Намнаадыы участастага 7 мөл. солк., Нам сэлиэнньэтигэр өрүстэн ууну аҕаларга анаммыт үлэҕэ 9 мөл. солк. суумалаах үлэлэр барбыттар. Уу хаһаайыстыбатын быһаарыыга урукку «Комсомольскай» совхоз территориятыгар 1492 тыһ. солк., Өргөлөөхө 500 тыһ. солк. үбүлэммит, Үөдэйгэ кулуун тутуутугар үп көрүллэн баран туһаныллыбатах.

Нам селотугар 1992 сылларааха үлэҕэ киириэхтээх 27 квартиралаах дьиэ, Фрунзеҕа 50 миэстэлээх детсад, Аппааныга 2-лии квартиралаах 3 дьиэ Намнаадыы КСМК буруйунан үлэҕэ киирбэтэхтэр. Нам селотугар «Якутинстеп» фирманан үбүлэнэр 12 квартиралаах уонна 16 квартиралаах дьиэлэр бүппэтилэр. Тыа хаһаайыстыбатын министерствотынан үбүлэнэр - Модукка 2 хотон, Партизаҥҥа, Хатырыкка тутуллар овощехранилищелар эрэ үлэҕэ киирбиттэр. Үөдэйгэ, Хатаска үүт сыахтара, Аппааныга улахан гараж, Таастаахха саҕаламмыт олорор дьиэлэр тутуулара бүппэтэхтэр. 1993 сылга капитальнай тутууга кэлбит үптэн 707 мөл. солк. туһаныллыбыт, ол иһиттэн:

Фрунзеҕа 16 квартиралаах дьиэҕэ 108 мөл. солк., Хатыҥ Арыыга 16 квартиралаах дьиэҕэ 9 мөл. Нам селотугар 16 квартиралаах 3 №-дээх дьиэҕэ 126 мөл. солк. 26 квартиралаах 4 № дьиэҕэ 18 мөл. солк., 27 кв. Нам селотун дьиэтигэр 53 мөл. солк., 2-лии квартиралаах Аппааныы үс дьиэтигэр 17 мөл., Фрунзеҕа 50 миэстэлээх оҕо саадыгар 27 мөл. солк., I Хомустаахха 140 миэстэлээх оҕо саадыгар 29 мөл. солк., II Хомустаахха 264 миэстэлээх оскуола тутуутугар 16 мөл. солк., Арбыҥҥа 80 миэстэлээх оскуолаҕа уонна 50 миэстэлээх уопсай дьиэни (төрүүр дьиэҕэ анаан) тутуута 38 мөл. солк., 180 миэстэлээх УПК дьиэтигэр 17 мөл. солк., Харыйалаахха 7 миэстэлээх, Партизаҥҥа 10 миэстэлээх, Никольскайга, Граф Биэрэгэр балыыһаларга барыта 41 мөл. солк., Түбэҕэ 2 квартиралаах, Искраҕа 4 квартиралаах, Бөтүҥнэ 2 квартиралаах дьиэлэр тутуулларыгар барыта - 27 мөл. солк. уонна чааһынай дьиэлэр тутуулларыгар 58 мөл. солк. туттуллубуттар.

Онон 1993 сылга барыта олорор дьиэ тутуутугар 375,2, норуот үөрэҕириитин объектарыгар 105,6, эмп тэрилтэлэрин үлэһиттэригэр 517,0, тыа хаһаайыстыбатыгар 1993 с. 15 объекка 207 мөл. солк. көрүллүбүтүттэн 188 мөл. солк. эрэ кэллэ. Онон сорох объектар кыайан саҕаламматылар, эбэтэр саҕаланан баран бүппэтилэр. 1993 сылга көстөрүн курдук тутуу үбэ наһаа бытарытылыынна, онон бүтүөхтээх да объектар бүппэтилэр. 1994 сылга үбүлээһин олох кыра буолар буолла, бэдэрээттэһэр тэрилтэлэр үлэтэ суох хаалар кутталлаахтар.

1994 сылтан саҕалаан харчы-үп көрүллүбэккэ, сакаасчыт суох буолан ыһыллар аакка бардылар. Бастаан РСУ (өрөмүөннүүр-тутар тэрилтэ) үлэтин тохтоторго күһэллибитэ, онтон «Агропромстрой» КСМК-та үлэтэ сарбыллыбыта. Улуус киининээҥи Намнаадыы ПМК (Рехлясов А.А. начальниктаах) кэлин АО буолан 1995 сылга баара эрэ 2 ыйга үлэлээн (оччотооҕу харчынан) 72 мөл. 867 тыһ. солк. тутар-монтажтыыр үлэни толорбут. 9 ый түмүгүнэн хамнаска 11 мөл. 247 тыһ. солк. аһара сиэбит. Уопсайа 11 ый түмүгүнэн 171 мөл. 171 тыһ. солк. үлэни толорбут, биэрэр иэнэ 225 мөл. 789 тыһ. солк.о.и. хамнаска 60 мөл. солк., нолуокка 68 мөл. 789 тыһ. солк. буолбут. Ол иһин 319 тыһ. солк. сүрүн сириэстибэтин, 35 мөл. 68 тыһ. солк. матырыйаалы атыылаан иэһин толүүргэ, сороҕунан хамнаһы сабарга суоттанан үлэһиттэрин уопсай мунньаҕын ыыппыт. Ол мунньахтаан ыһыллыбакка эрэ акционернай уопсастыбанан олорон үлэлээн эриэххэ диэн куоластаабыттар этэ. Ыһыллыы салҕанар кутталлаах.

Рехлясов «Тоҕо манныкка тиийдибит?» диэн ыйытыыта үлэһиттэригэр эппиэттиригэр эппит: «Үөһээҥи тэрилтэлэрбитигэр реорганизация саҥалыы бара сатыыр. Ити уларыйыылар дойду үрдүнэн бара тураллар. Ыарахаттар өссө да баар буолуохтара. Намҥа «Кэлэр көлүөнэ» диэн Президент фондатыттан улуус киинигэр НПУ тутуллар, УПК таас дьиэтэ үөрэх министерствотынан үбүлэнэллэр. Онон кэлэр 3 сылга НПУ үөрэтэр корпуһа, УПК уонна ситэтэ суох орто оскуола реконструкцията ыытыллыахтара: улууска урут саҕаламмыт 39 объект баарыттан бу 1995-96 сылга 16 квартиралаах уопсай дьиэ эрэ үлэҕэ киириэхтээх» диэн быһаарбыт.

Мунньах быһаарбыт, тэрилтэ хаалбыт да, уһаабатаҕа. Сотору баайдарын «паайга» үллэстэн ыһыллыбыттара. Онон 1996-97 сс. Нам улууһугар былаанналаахтык тутуунан дьарыктанар тэрилтэ суох буолбута. Арай бэйэ үбүнэн уонна правительство кредитинэн чааһынай дьиэни тутуу балачча барбыта. Арай республика үрдүнэн (тутууга анаан) инвестиционнай үбүлээһин 1998 сыллаахха ырытыллан программа оҥоһуллан бигэргэтиллибит. Ол программаҕа Нам улууһугар сыһыаннаах капитальнай тутууга үбүлээһин суоҕун кэриэтэ. Арай онно Нам улууһун кырдьаҕас учуутталларын М.А. Сивцев, Г.Н. Попов, тутааччы-прораб Н.П. Баишев туруорсуулларынан Ил Түмэн Үрдүкү палататын председателэ Е.М. Ларионов көмөтүнэн, үөрэх министерствотын өйөөһүнүнэн 2 №-дээх орто оскуоланы чөлүгэр түһэриигэ дьоҕус үп көрүллүбүт этэ уонна Нам селотугар 16 квартиралаах дьиэ ситэриллиитигэр эрэ көрүллүбүт. Ол оннугар бу сыл Өлүөнэ өрүспүт халааннаан, элбэх дьиэ-уот ууга барбыт ночоотун сабыыга 2104852 солк. үп ороскуоттаммыт. Ол иһигэр «Быйан» АО 2,4 мөл. солкуобайдаах үлэни толорбут. 1997 сыллаахха Президент дьаһалынан, правительство үбүлээһининэн 243 тыһ. солк. кредит көмөтүнэн улуус үрдүнэн 1998 сыл 11 ыйыгар чааһынай олорор дьиэ тутуутугар 216 тыһ. солк. ороскуоттанан 4342 кв. м. иэннээх олорор дьиэ тутуллан үлэҕэ киирбит. Бу үлэҕэ Партизан, Фрунзе, Искра уонна Салбаҥ нэһилиэктэрэ үчүгэйдик үлэлээбиттэрэ хаһыакка бэлиэтэммитэ.

Нам улууһугар дьоһун суолталаах тутуунан бу М.К. Аммосов төрөөбүтүн 100 сыла туолар юбилейыгар улахан бэлэх быһыытынан Саха Республикатын бастакы Президенэ М.Е. Николаев «Көлүөнэлэр фондаларын» суотугар үбүлээн туттарбыт тутуута, Саха Республикатын үтүөлээх тутааччыта Н.И. Румянцев бырайыагынан тутуллубут дьикти-кэрэ дьүһүннээх, архитектуралаах Нам педучилищетын үөрэнэр корпуһа буолар. Бу 360 оҕоҕо аналлаах тутууну сүрүн тутааччы быһыытынан Ю.Н. Буслаев салайааччылаах «Эльвира» ЧИП диэн тэрилтэ туппута. Кини 1996 сыл от ыйын 11 күнүгэр саҕаланан баран 1997 сыл от ыйын 14 күнүгэр, а.э. биир сыл иһигэр тутуллан үлэҕэ киирбитэ.

Иккис эмиэ улахан тутуунан Хатырык нэһилиэгэр Саха Республикатын Ил Түмэн Үрдүкү Палататын председателэ, биһиги биир дойдулаахпыт, депутаппыт Е.М. Ларионов туруорсуутунан, биир дойдулаахпыт биллиилээх политическай, партийнай-государственнай деятельбит М.К. Аммосов 100 сыллаах юбилейынан сибээстээн 1998 сыллаахха саҕаламмыт музей дьиэ тутуута буолар. Кини билигин да ситэ бүтэ илик да буоллар, үлэтин улахана бүттэ. Бу кэнэҕэс үйэлэр тухары өйдөбүнньүк тутуулар буолаллар!

Тутуу үлэтэ Эҥсиэли хочотугар политика, күн-дьыл төһө да ыарахаттары үөскэппитин үрдүнэн син биир бара турар. Ол курдук билигин бу 2000 сылга бүтэн үлэҕэ киирээри турар кэнэҕэски кэскилбит, ыччаппыт иитиллэр кыһата буолуохтаах гимназия дьиэтэ буолар. Бу тутуу эмиэ биһиги Президеммит М.Е. Николаев өйөбүлүнэн саҕаламмыта. Бу тутууга биригэдьиир Роман Хоютанов, Василий Корякин, Иннокентий Федоров, Афанасий Евстафьев, Иван Осипов диэн эдэр, уоппуттаах тутааччылар бириэмэлэрин харыстаабакка үлэлииллэр. Матырыйаалын хааччыйыыга, биригээдэлэр үлэлэрин сүрүннээһиҥнэ Президент сорудаҕынан кырдьаҕас Нам улууһун Ытык иһитэ В.М. Бочкарев көмөлөһөр, сүбэама буолар.

Тутуу өссө да барар кэскиллээх! Тутууну ыытарга суол да баар!

М.К. Аммосов өссө Москваҕа партия XVII съезһигэр уонна ССРС Верховнай Советын сессиятыгар Саха сиригэр суолу тутар туһунан хаста да туруорсан тыл этэн турардаах.

1990 сылларааха диэри «Агропромстрой» Нам-Искра-Салбаҥ суолугар сылга 2-3-түү км., Таастаахха, Нам-Хатырык, Хатырык-Түбэ суоллара тыа хаһаайыстыбатын бюджетин суотугар буор-кутуу суоллар 3-4 км. эрэ оҥоһуллар этилэр. Кини бөһүөлэктэр икки сайылыктар икки ардыларынаадыы суоллларга гравий-кумах кутуута саҕаланан испитэ, кэлин ол үлэлэр тохтотуллан быраҕылыннылар. Арай 1993 сыллаахха А.И. Васильев «Көбөкөн» совхозка үлэлии сылдьан Көбөкөн-Арбын икки ардыгар кутуу суолу оҥотторбута «Баһылайап суола» диэн ааттанан туһалыы турар. Бу 1990-95 сылларга Бөтүҥ—Маай суола, Үөдэй-Тоҥ Бас суола тутуллубуттара. Бу совхозтар күүстэриниэн тутуллубут сайылык суоллара этилэр.

«Вилюйгэсстрой» Дьокуускай-

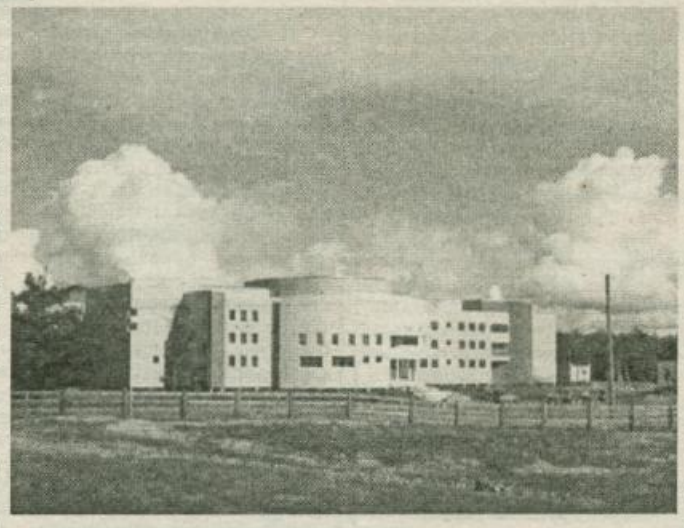

дааҕы учаастага кэлэн Кэҥкэмэ-Салбаҥ, Кэҥкэмэ-Таастаах, Искра-Кэҥкэмэ-Таастаах бөһүөлэктэрин ис уонна тас суолларыгар үлэлэспиттэрэ.

Намнаадьы ДРСУ, холобур, 1993 сыллаахха 44042 тыһ. солк. суол өрөмүөнүн, о.и. республиканскай суолталаах 11653 тыһ. солк. үлэни, олохтоох суол өрөмүөнүгэр 5800 тыһ. солк. үлэлээбит. ДРСУ бэйэтин базатын тутуутугар 14788 тыһ. солк. үлэни толорбут, суолу көрүүгэ 8721 тыһ. солк. үлэни ыыппыт.

Бу XX үйэ бүтэһик 10 сыллаах историятын биир дьоһуннаах улуу түгэнинэн М.Е. Николаев көҕүлээһининэн Дьокуускай-Нам суолун асфаллааһын буолар. Бу суол олох кылгас болдьох иһинэн тутулунна. М.Е. Николаев бу суол аҥыллыытыгар улаханнык өрө көтөҕүллүн туран эппитэ: «Күндү Нам дьоно, ыччаттар! Бу күннэргэ республика үрдүнэн ыытыллар үлэлэр бэртээхэй түмүктэрдээх буоллулар. Бүгүҥҥү суол боростуой суол буолбатах. Өлүөнэ өрүс үс улахан хочолоро - Эркээни, Туймаада, Энгсиэли - асфальт суолунан сибээстэстилэр», - диэбитэ.

Энгсиэли хочотун биир улаханнык киэн туттуута бу ааспыт 10 сылга быстыбат ситимнээх электрическэй уот уонна айылҕабыт биэрэр күөх төлөнө — гааһа буолаллар.

Оройуон норуотун хаһаайыстыбатыгар электричество суолтатын туһунан «Энгсиэли хочотугар» диэн кинигэбэр балайда киэҥник, диригник сырдатан турабын, онон кини суолтатыгар тохтообокко туран аҕыйах тылы бу ааспыт уон сыллааҕы дьыҥаҥатын туһунан этиэх этим. Биллэрин курдук биһиги Нам улууһун дьоно төгүрүк сууккаҕа электричествоны Дьокуускайдаабы ГРЭС-тэн 1960-с сыллартан ылан олоробут. Дьиҥэр биһиги электричествонан туһаммыппыт быйыл 2000 сылга 75 сыла туолла.

Ол гынан баран бу уоппутун улууска дьаһайан олорор тэрилтэбит аатыттан саҕалаан үлэтин структуратыгар тиийэ кэлин уон сыл устата элбэх уларыйыыны ааста, элбэх ыарахаттары да көрүстэ диэтэххэ сыыһа буолбата буолуо. Ордук совхозтар ыһыллыахтарыттан ыла кини үлэтигэр ыарахаттар, харчы-үп өттүнэн, иэс-күүс ахсаана ыараата. Иккис, арҕаа сайылыктары хабар электролиния көрүүтэ-истиитэ суох эһиннэ, олорго баар урукку трансформатордар, электропроводкалар, оборудованиелар суох оҥоһулуннулар, государство бас билиитэ суобаһа суох түөкүттэриэн уорулуннулар, алдьатылыннылар. Билигин В.Т. Гуляев салайаччылаах РЭС аҕыйах киһиэннээх коллективын үлэтигэр элбэх ыарахаттар бааллара саарбаҕа суох. Остуолбалар эмэхтийэллэр, электропроводкалар эргэрэллэр, электролиниялар ардахтан, ууттан-хаартан, тыалтан, этиҥтэн эмсэҕэлиллэр. Онуоха саппаас кэлиитэ, өрөмүөнҥэ харчы-үп көрүллүүтэ кырыымчык.

Нэһилиэнньэ дьиэтээҕи күннээҕи наадыйыытыттан саҕалаан норуот хаһаайыстыбатын сүрүн объектарыгар тиийэ, ол иһигэр гаражтар, котельнайдар, ыскылааттар, маҕаһыыннар, бары социальнай-культурнай объектар уота суох сатамматтар. Бу тэрилтэ балансатыгар билигин Нам с., I Хомустаах, Хатырык, Харыйалаах 20 меговатт кыамталаах түөрт головной подстанциялаах. Үрдүк күүрүүлээх Дьокуускай-Нам — Хатырык, Бороҕон-Харыйалаах (сороҕо) уопсайа 195 км. линиялардаах. Бөһүөлэктэрдээҕи 300 комплектнай-трансформаторнай подстанциялардаах, бөһүөлэктэр икки ардыларынааҕы 400 км., истэригэр 290 км. уста лаах намыһах күүрүүлээх электрическэй ситимнэрдээх. Бу электросеть үлэһиттэрэ, холобура, 1999 сылга 9 мөл. солк. суумалаах үлэни оҥорбуттар. Коллектив киэн туттар бастыҥ производственниктара Житов В.П. V-с разрядтаах электромонтер, Колесов Н.Е. III-с разрядтаах электромонтер, Федоров А.А., Винокуров И.Н. суоппардар.

Электрическэй уоту туһаныы иһин төлөбүрү хомуйар отдел начальника Маслова Т.В. этэринэн 2000 с. ыам ыйыгар диэри тэрилтэлэр уонна нэһилиэнньэ 9 мөл. солк. кэриҥэ биэрэр иэстээхтэрэ, о.и. нэһилиэнньэ 5 м. 142 тыһ. солк. биэрэр иэстээхтэрэ, ол түмүгэр ити кэмҥэ 7 ыйдаах хамнастарыгар 1300 тыһ. солк. ыла иликтэрин туһунан «Энгсиэли» хаһыат ыам ыйын 20 к. нүөмэригэр суруйан тураллар.

Онон электрическэй уот быһылыннаҕына производство барыта, о.и. гаас эмиэ сабыллар. Хараҥаны харбыалаһыы, тоҥуу, алдьаныы тахсыан сөп. Онон электрическэй уот иһин төлөөхүн хас биирдии ыал, тэрилтэ ытык иэһэ буолар.

Газификация туһунан. Нам селотугар гаас турбата аан бастаан 2 №-дээх орто оскуола таһынан 1984 с. муус устар ый саҥатыгар түһэриллибитэ. Онтон ыла Нам селотун уонна улууһу бүтүннүү гаастааһын үлэтин тэтимэ түргэтээбитэ (фото). Ол эрээри 1990-1992 сылларга ыалларга гаас киириитэ бытаарбытын туһунан оччотооҕу Нам селотун баһылыга Алексеев В.К. 1992 с. ахсыннаы ыйга тутааччылар сүбэ мунньахтарыгар этэринэн Нам селотугар чаанынай дьиэ тутуута кэҥиир, 400 ыал уһаайба ылан дьиэ тутта сылдьаллар. «Село улаатар, ону гаастааһыҥҥа соҕотох «Газстрой» тэрилтэ кыаҕа тиийбэт, кини тас эрэ ситимин тардар, дьиэҕэ киллэрбэт», — диэбитэ. Харчы көрүллүүтэ наһаа кыра, ол курдук «Газстрой» Намнаадьы учаастагар Нам селотун гаастааһыҥҥа 1993 сыллааахха 7 мөл. солк. эрэ көрүллүбүт, оттон Таастаах-Салбаҥ газопроводын тардыыга 37 мөл. солк. көрүллүбүт, 1994 сылга «Намгазстрой» ыытар тутууларыгар уопсайа 20 мөл. солк. көрүллүбүт эбит. Онон 1993-1994 сылларга «Газстрой» Намнаадьы учаастага Хамаҕатта, Никольскай бөһүөлэктэрин иһигэр 1,8 км. усталаах гаас турбатын уурбут. «Сельхозхимия» котельнайыгар гааһы киллэрбитэ, ГРП-ны туруорбута. Нам селотугар 3 №-дээх котельнай гааһынан үлэлээтэ, 17 ыалга уонна биир маҕаһыыҥҥа гаас киирбитэ. Аппааныга ГРП оҥоһуллубута, 1 километрдаах турба, Намҥа, Хамаҕаттаҕа чаанынай ыалларга 770 м. уһуннаах турба ууруллубута.

1995 с. ахсыннаы ый 24 күнүгэр диэри «Ленагаз» Намнаадьы учаастага (салайааччы Шапошников Р.С.) ГРП-ны үлэҕэ бэлэмнээбит. 40-ча ыалга Нам селотугар гаас холбоммут, аны бырайыак быһыытынан 96 дьиэттэн 80-гар гаас киириэхтээх.

1997 сыл саҥатыгар улууска өссө биир гааһы киллэриинэн дьарыктанар «Намгазстрой» КСМК-та диэн тэрилтэ баар буолар, кини начальнигынан Федоров Анатолий Анисимович анаммыт. Бу тэрилтэ сүнньүнэн тас турбалары тардыынан дьарыктанар. Онон улууска гаастааһын тэтимэ биллэрдик түргэтээтэ. А.А. Федоров бэйэтэ Граф Биэрэгинээҕи ПТУ-ну бүтэрбит. Кини салайар коллективыгар 30 үлэһиттээх. Кинилэр 1997 с. аҥыс ыйыгар 17 км. гаас турбатын уурбуттар. Нам селотугар 150 дьиэҕэ, Аппааныга 200 дьиэҕэ уонна Салбаҥҥа 120 дьиэҕэ, уонтан тахса хочуолга гаас линиятын холбообуттар.

Оттон Нам селотугар «Ленагаз» АО Намнаадьы филиалын начальника Шапошников Роман Семенович коллектива Нам селотугар М. Аммосов аатынан уулуссаҕа 11 ыалга, Салбаҥҥа 93 ыалга гааһы холбообута. Бу коллектив бастыҥ үлэһиттэриэн Мальцев Р.Р., Эверстов Нь.В., слесарь, Т. Макаров - суоппар, И.А. Лебедев — слесарь, А.А. Сысолятин — слесарь, В.А. Дураев - сварщик о.д.а. баллар.

Айылҕа гааһын киллэрии үлэтэ салҕанар. 1998 с. уопсайа 4652,18 п/метр усталаах газопровод тардылынна, ол иһиттэн «Ленагаз» 3178,48 п/метр, «Намгазстрой» 1173,7 п/метр газопроводы тартылар. 33 олорор дьиэҕэ киирдэ. «Якутгазпром» ХЭТ диэн тэрилтэ - 300 п/метрдээх (13 дьиэҕэ) провод тардыбыта. Онон уопсайа 77 ыал дьиэтэ гаастанна. «Энгсиэли» хаһыакка суруллаРынан 1998 сыл устата 24 үлэһиттээх «Ленагаз» коллектива 1 мөл. 80 тыһ. солк. үлэни толорбут.

Газовиктарбыт үлэлэрэ өссө тэтимирэн эрэр. Билигин Нам селотугар «Даадар» учаастагар, ипподром арҕаа өттүнээҕи кварталга, село хоту өттүгэр үлэ күүскэ бара турар.

Нам лесхоһун директора Иванов Е.И. 1997 с. олоньуу 27 күнүгэр «Энгсиэли» хаһыат 23 №-гэр «Тыабытын харыстыаҥын» диэн ыстатыйатыгар суруйан турар: «... ааспыт сылга отчуот быһыытынан 44 тыһ. куб. м. мас кэрдилиннэ, 22 тыһ. куб. м. тутуу маһа, уокка оттор мас кэрдиитэ үс төгүл аччаата», — диэн. Ол аата улууспут киинигэр уонна гаас киирбит Хамаҕатта, Никольскай, Аппааныа, Граф Биэрэгин селоларыгар кэлин 10 сыл устата төһөлөөх тыһыынча кубометр мас кэмчилэммитэ буолуой?! Оттон төһөлөөх элбэх ыал мас, чох тиэйтэриитэн босхолонон, быстыбат, сынньалаҥ уоттанан абыраммыта буолуой?!

Биһиги оройуоммутугар, улууспутугар аан бастаан гаастааһын боппуруоһун саҕалаабыт күндү, ытык дьоммутугар Н.В. Черскэйгэ, С.Н. Платоновка, В.Е. Колмогоровка, В.Н. Жирковка, М. Сивцевкэ барҕа махталбытын өрүүтүн этэ туруохпут.

XXX

Төһө да ыарахаттар баалларын үрдүнэн уопсайынан Энгсиэли хочотугар, Нам улууһугар тутуу үлэтэ, суол оҥоһуута, гаастааһын, электрификация үлэтэ кэлин уон сыл устата намыраабакка улуус салалтатын туруорсуутунан быста сыһасыһасалҕанан Президент, Правительство, Ил Түмэн уонна туһааннаах министерстволар, салайар тэрилтэлэр өйөбүллэриэнэн барбыта уонна бара да туруоҕа.

Тутуу уонна инвестиция биһиги улууспутугар бу кэлин уон сылга барбытын Саха Республикатын Госкомстатынан оҥоһуллубут справочник сыыппараларыттан **(аллара таблицаны көр)** сылларынан

Сыллара	Сүрүн капиталга инвестиция мөл. солк. 1998-1999 сс. тыһ. солк.	Олорор дьиэ туһаҕа киир.	о.и. дьиэни киллэрии	Оскуола тутуута	Оскуолаҕа, тэрилтэҕэ, оҕо тэрилт.	Балыыһа	Кулуун
		иэнэ кв. метрэ		миэстэ ахсаана			
1990	15	12518	9063	392	50	—	—
1991	25	10832	8160	360	—	—	100
1992	267	9428	7499	—	20	20	—
1993	1050	13186	12478	—	—	—	—
1994	5010	15713	13829	—	—	10	—
1995	3213	32534	30897	—	—	20	—
1996	16957	27248	26618	—	—	—	—
1997	2858	38728	35265	452	—	—	—
1998	4509	6341	6341	—	—	—	—
1999	9688	14357	14230	—	—	—	—

тэҥнээн көрөр буоллахха (манна тутуу, гаастааһын, электрификация уонна суол оҥоһуутугар оскуоттаммыт үп барыта киирэр).

Мантан көстөрүн курдук 1992 сылтан ыла, ордук 1994 сылтан, онтон 1996 сылтан ыла харчы курса халбаҥнааһынын суотугар тутуу, электрификация, гаастааһын сыаналара эмиэ эмискэ үрдээһиннэрэ эбэтэр намтааһыннара тахсыталаабыттара.

Олорор дьиэ тутуутугар 1993 сылтан саҕаламмыт чаанынай дьиэ тутуутугар Президент инициативатынан анал программа ыыллыаҕыттан уонна онно анаан кредит-субсидия олохтонуоҕуттан үлэ чаанынай секторга күүскэ барбыта көстөр.

Ол оннугар аны бюджеккэ оскуола, балыыһа, оҕо саадын, кулуптары тутууга үп көрүллүбэт буолбутунан сибээстээн аны тутуу үлэтэ барбатаҕа.

1998 сылтан кэлин итинник тутуулар уонна спортивнай объектар үксэ нэһилиэнньэ, ордук ыччат инициативатынан босхо тутуллар буолла. Итинник практика ордук күүскэ Президент «2000 сылга - 2000 үтүө дьыаланы» оҥорорго диэн ыҥырыытынан XX үйэ бүтэһик 2000 сылыгар саҕаланна. Бу инициатива үчүгэй буолан баран, олох босхо үлэлээһини норуот кэлин туох диэн сыанабылы биэрэрэ биллибэт.

3. ТРАНСПОРТ УОННА СИБЭЭС

1990 сыллааахха диэри, совхозтар уонна тэрилтэлэр бары тигинэччи үлэлии олорор кэмнэригэр, транспорт бары көрүнэ сыл аайы статистика ороЙуоннааҕы тэрилтэтинэн кытаанахтык угуттанар этэ. Ол саҕана сайыҥҥы ыйдарга II Хомустаах, «Көбөкөн», «Хатыҥ Арыы» совхозтар биирдии баарсалаах, катердаах этилэр, олор сайын устата өрүс уҥуор олорор нэһилиэктэр дьоннорун, бириГээдэлэр, маҕаһыыннар таһаҕастарын тиэйиллэрэ, государствоҕа туттарар үүнэйилэрин, сүөһүлэрин таһаллара, от үлэтин былдьаһыктаах кэмигэр отчуттары, кинилэр көлөлөрүн, техникаларын ходуһаттан ходуһаҕа көһөрөллөрө. Ол саҕана кинилэр уматыгынан хаччаҕа суох хаччыллар буоланнар оччотооҕу биригэдэлэри, нэһилиэктэри улаханнык абырыыллара. Кинилэр оннук сайын уу суола аһыллыаҕыттан күһүн Өлүөнэ эбэбит туруор диэри туһалыыллара.

Биһиги оройуоммут кыһыннары-сайыннары сүрүн транспорбытынан-көлөбүтүнэн автомобильнай транспорт буолара, билигин да улуус норуотун хаһаайыстыбатын тутан олорор сүүрэр-көтөҕөр сүрүн сириэстибэтэ буолар.

1990 сыл бүтүүтүгэр оройуон үрдүнэн 1311 араас мааркалаах автомобильнай транспорт баар этэ. Ол иһигэр 378 грузовой, 794 легковой, 104 анал (спец.), 15 пикап уонна 20 автобустар бааллара. Ити грузовой автомобиллар биирдэ көтөҕүн барар кыахтара 1835 тоннаҕа тиийэрэ, ол эбэтэр биир грузовой автомобиль көтөҕөр кыаҕа ортотунан 4,85 тоннаҕа тэҥнэһэрэ. 1985 с. оройуон үрдүнэн 767 тонна таһаҕаһы тиэйэн аҕалбыт буоллахтарына, 1992 сылга диэри Алдан, Золотинка, Невер курдук ыраах сирдэртэн 1990-1992 сылларга райпо таһаҕаһын уонна совхозтар уотурба уонна сиэмэ, бурдук тиэйэ сылдьыбыттара, ол иһин элбэх тонна-километрдары оҥортуу сылдьыбыттара.

Онтон рынокка киириинэн сибээстээн хамнас төлөһүүтэ, көрүүчэй ороскуота ыараан массыыналары ыраах рейстэргэ туһаныы улам массыына сүүрэрэ статучуокка көстүбэт. Онон этэр кыах суох. Сиринэн сибээстэһэр сириэстибэбит дьыҥата ыараата. Арай Дьокуускай-Нам икки ардынааҕы трасса асфалланан уонна Нам-Хатырык-Маймаҕа суола оҥоһуулаах буолан чаанынай массыыналар сырыылара кэҥээн иһэр. Кыһалҕалаах дьон онон эрэ туһанарга тиийэллэр!

XX-с үйэ былаһын тухары, ордук Аҕа дойдуну көмүскүүр сэрии кэнниттэн сыыйа сайдан абыраан кэлбит сибээстэһэр сириэстибэбитинэн телефон, телеграф, радио буолар. Ол эрээри кэлин уон сыл устатыгар радиобыт үлэлээбэт, телеграбынан кыһалҕалаах эрэ киһи туһанар, сыаната ыарахана бэрт! Онон элбэхтик — күннэтэ туһанарбыт - телефон буолар. Сибээс ветерана В.В. Матвеев суруйарынан: «... 1991 с. АОН (автоматическай определитель номеров) туруоҕуттан «9» сыыппараны эрийэн дойду куораттарыгар быһа тахсар буоллубут. Совхозтар баар эрдэхтэринэ, телефоннай сибээс киириитигэр көмөлөөр этилэр. Холобур, «Нам» совхоз директора Д.Ф. Алексеев бастакынан I Хомустааҕы холбуур 300 нүөмэрдээх, Партизаны, Үөдэйи холбуур 100-түү нүөмэрдээх, кини кэнниттэн «Көбөкөн» совхоз директора А.И. Васильев Көбөкөҥнө - 200, Арбыҥҥа - 100, Фрунзеҕа - 50 нүөмэрдээх телефоннай подстанциялары киллэттэрбиттэрэ. Онтон Хатаска, Түбэҕэ, Салбаҥҥа, Таастаахха телефоннай подстанциялар киирбиттэрэ. Онон Нам улууһа билигин толору телефоннай ситимнээх улуус буолар. 22 телефоннай станция о.и. Нам селотугар 3 станция үлэлиир. 1991 сыллааахха 3365 телефон холбонон турар. Кадрынан хаччыллыы ситтэ. Үлэ Албан аата II степеннээх орден кавалера Н.И. Федоров, механиктар О.К. Немерова, Г.Г. Фролов, К.И. Акимбетова, Г.И. Федорова, Н.Н. Иванов ордук таһаарыылаахтык үлэлииллэр», — диэн суруйар. Ол курдук учаастактарга: I Хомустаахха И.М. Иванов, Көбөкөҥнө Н.И. Еремеев, И.Ф. Местников, А. Казанов, Е. Четвертаков, П. Степанов, С.Д. Васильев, В.Р. Кутуков, А.М. Матвеев аатторын ааттыахха сөп. Манна эмиэ ыарахаттар элбэхтэр, техника эргэрэр, саппаас чаас көстүбэт, сыаната ыараан турар. Холобур, 1 метрдээх кабель сыаната (1992 с. сыананан) 100 тыһ. солк. эбит. Ол иһин телефоннар сорох сирдэргэ сүгүн үлэлээбэттэр, үнсүү да баар. Ол да буоллар, өссө абоненнай стоимоһа үрдүүрүн кэрэйбэккэ телефонга наадыйааччы элбэх.

Урукку сибээс начальника Григорьев В.В. этэринэн Хатырыкка - 450 точка, Көбөкөҥнө - 350, Кыһыл Сыырга 700, Аппааныга 550, Хатаска 100, Салбаҥҥа 100, Таастаахха 50, Нам селотугар 1300 точка бааллар. Телефон ахсаана хамсыы турар.

Саха Республикатын Госкомстатын 1999 с. статистическай сборнигын 103 стр. көстөрүнэн Нам улууһугар телефон ахсаана сылларынан маннык (устуука):

1985 с. — 1492,
1990 с. — 3083,
1991 с. — 3437,
1992 с. — 3404,
1993 с. — 3442,
1994 с. — 3531,
1995 с. — 3644,
1996 с. — 3632,
1997 с. — 3627,
1998 с. — 3186.

1995 сылтан ыла телефон точката рынок сыаната ылан улам аҕыйаан иһэр. 1999 сылга 2989-ка диэри аҕыйаата. Мантан 80 бырыһыана биирдиилээн ыалларга турар.

Биһигини араас кыһалҕабытыгар абырыыр саамай түргэн сибээспитинэн телефоннай сибээспит буолар. Төлөбүрэ төһө да ыараатар кыһаллан да туран төлүүргэ тиийэбит. Кэлэр XXI үйэҕэ салгыынан сибээспит өссө тупсарыгар, саҥа технологиянан сайда турарыгар баҕарабыт.

Т. ЗАМЯТИН

	Таһаҕас тиэллиитэ тыһ. тн.	Грузооборот тыһ. тонна км
1985 с.	767	21429
1990 с.	900	23637
1995 с.	167	5564
1999 с.	3	420

Ити курдук олохтоох автобустары туһаныы эмиэ сыл аайы биллэр биричиинэлэриэн аҕыйаан иһэр, Дьокуускай-Нам рейсэбэй автобустарын сырыылара быста-быста салҕанар, сыаналара ыараан иһэр.

Олохтоох автобустар үлэлэрин туһунан эмиэ ити таблицаттан көрөр буоллахха:

	Тиэллибит киһи ахсаана тыһ. киһи	Оҥоһуллубут пассаж. км
1992 с.	153	1871
1993 с.	127	2149
1995 с.	68	1545
1998 с.	22	390
1999 с.	345	636

1999 сылтан Дьокуускай-Нам автобуһа (куорат) сырыытын бэрэдэктээн эрэр. Урукку курдук общественнай транспорт, автобус сырыыта аҕыйаан уонна ыараан чаанынай легковой массыыналаахтар, таксилар сырыылара элбээтэ, сыананы төһө сөбүлүүллэриэн этэллэр, онон дохуоттара үрдээбит буолуохтаах да, аны төһө чаанынай

СТУДЕННАРЫ КЫТТА КӨРСҮҺҮҮ

Бу үөрэх сылыгар биһиги 11-с кылаастар оскуоланы бүтэрээри сылдьабыт. Аны сайын үгүспүт киин куораттарга уонна Саха государственнай университетыгар үрдүк үөрэххэ туттарса барыахпыт. Олортон сорохпут экзаменнары этэҥнэ туораан студент үрдүк аатын сүгүөхпүт. Онтон студент диэн кимий? Кини күннээҕи олоҕо хайдаҕый?

Бу ыйытыыларга биһиэхэ эппиэт биэрээри оскуолабытыгар практикаҕа кэлбит төрүт культура учууталын идэтин баһылаары М. К. Аммосов аатынан Саха государственнай университетын бэһис курсугар үөрэнэр студенткалар Нария Романовна Беркина уонна Елена Степановна Корякина «Студеннар айар отчуоттара» диэн аһаҕас кылаас чааһын ыыттылар.

Кылаас чааһын оскуола психолога Мария Семеновна Колесова саҕалаата, былырыыҥҥы 11-с кылаастар тестированиеларын түмүгүн кытта билсиһиннэрдэ. Ол тестартан көрдөххө кылаастартан үрдүк интеллектуальнай таһымнаах уонна воображениелаах элбэх оҕо үрдүк үөрэххэ киирбит. Мария Семеновна биһиэхэ воображениены сайыннарар эрчиллиилэри үөрэттэ. Салгыы кылаас чааһа ыалдьыттары кытта сэһэргэһии курдук ааста.

Нария Тааттаттан сылдьар эбит, онтон Лена биһиги улууспут 1 Хомустаах нэһилиэгиттэн төрүттэах. Кыргыттар олус интэриэһинэйдик уонна сиһилии студент олоҕун туһунан кэпсээтилэр. Студеннар эбээһинэстэрин, общежитие быраабылаларын билсиһиннэрдилэр. Лена олус үчүгэйдик үнкүүлүүр уонна бэйэтэ ырыа айар эбит. Ол курдук оҕолору кытта бэлэмнээбит үнкүүтүн көрдөрдө уонна бэйэтэ айбыт ырыатын ыллаан иһитиннэрдэ. Онтон Нария спордунан дьарыктанарын олус сөбүлүүр эбит.

Кылаас чааһын бүтүүтэ студент кыргыттар оҕолор интиэриэһиргэзбит ыйытыыларыгар эппиэттээтилэр уонна кыра өйдөбүнньүк курдук айыы киһитин быраабылаларын бэлэх туттардылар.

Бу кылаас чааһа биһиэхэ, выпускниктарга, олус туһалаахтык ааста.

ТАНЯ ЕРМОЛАЕВА,
Нам 1№-дээх орто политехническай оск. 11 «В» кылааһын үөрэнээччитэ.

01 сэрэтэр

БЫРААҺЫННЬЫК ҮӨРҮҮЛЭЭХ БУОЛУОХТУН!

Күүтүүлээх саҥа дьыл бырааһынньыга чугаһаан, тиийэн кэлэрэ аҕыйах хонук хаалла. Лаглайбыт күөх харыйа араас дьэрэкээн оонньуурдарынан, уоттарынан симэнэн киһи эрэ дуоһатын үөрдэр, санаатын көтөҕөр.

Бу үтүөкэн күн хас биирдии ыал аайы, оҕо садтарыгар, оскуолаларга, кулууптарга, тэрилтэлэргэ Саҥа дьыллаҕы елкалар уоттара күлүмүрдүү умайыахтара. Күүтүүлээх бырааһынньыкпыт дьиҥчахчы үөрүүлээхтик ааһарын туһугар, алдьархайга кубулуйбатын наадатыгар харыйаны туруорууга уонна туһаныыга уоттан сэрэнэр быраабылалары кытаанахтык тутуһар тоҕоостоох.

Ураты болҕомтону елкалары тэрийэн ыытыыга элбэх киһи мунньустар, общественнай миэстэлэргэ ууруллуохтаах. Саҥа дьыллаҕы елкалар олохтоммут сирдэригэр иккиттэн итэҕэһэ суох ааннаах буолуохтаах. Елка, быраабыла быһыытынан, бастакы мэндиэмэҥҥэ туруохтаах.

Көрүдүөрдэр, киирэртахсар аннар маассабай түмсүүлэри ыытыы кэмигэр тэрилтэлэргэ хатааһын бобуллар.

Общественнай тэрилтэлэргэ биэчэрдэри ыытыыга Саҥа дьыллаҕы уоттан сэрэнии быраабылаларын тутуура бирикээһинэн эппиэттээх дьон ананыахтаахтар.

Оскуолаларга, оҕо садтарыгар, кулууптарга уоту умуруоруу средстволарынан: огнетушителлэринэн, уунан, асбестовай таҥаһынан хааччыллыахтаахтар, итилэр елка туруоруллубут сирин таһыгар түмүллүөхтээхтэр.

Елка охтубат бөҕө турукка туруохтаах, дьиэттэн тахсар ааны мэһэйдиэ суохтаах. Харыйа мутукчалара эркинтэн уонна дьиэ үрдүттэн 1 метртэн итэҕэһэ суох тэйиччи буолуохтаах.

Елканы целлулоиднай уонна атын дэбигэс умайар оонньуурдарынан киэргэтии, олоҕун уонна мутукчаларын көннөрү баатанан бүрүйүү бобуллар.

Елканы сырдатыы завод оҥорбут гирляндаларынан эрэ симэниллиэхтээх, ону таһынан лаампата 12 вольттан аһара барыа суохтаах. Чүмэчини туһаныы, ону тэҥэ дьиэ иһигэр фейерверктэри, бенгальскай уоттары уматыы бобуллар.

Елка турар сиригэр көбүөрдэр, дорожкалар, түннүк сабыылара онтон да атын түргэнник умайар тэрил харыйаттан 2 метр тэйиччи буолуохтаах.

Саҥа дьыллаҕы елканы оҥоруу, ыытыы хас биирдии түбэлтэтин Государственнай баһаартан сэрэхтээх инспектордарыттан сөптөөх инструктаһы уонна тэрилтэлэр елканы туруорууга көҥүл ылаллар.

Көҥүл ылыы ирдэбиллэрэ:

1. Баһаартан сэрэхтээх буолуу түгэнигэр тустаах тэрилтэ бирикээһинэн эппиэттээх киһи ананыахтаах.

2. Бырааһынньык буолар түгэнигэр тэрилтэ үлэһиттэрин сөптөөхтүк аттаран дьуһуурустуба олохтуохтаах.

Күнду улууспут олохтоохторо!

Саргылаах Саҥа дьыл үөрүүлээх күннэрэ, түүтүөкэн түгэннэрэ иэдээн иитигэр тиийбэттэрин туһуттан, хас биирдии киһи баһаартан сэрэнии быраабылаларын кытаанахтык тутуһара наадалаах.

МОСКВИТИНА Л. П.,
Госпожнадзор инспектора

Спорт – дьулуур, спорт – тулуур

УЛАХАН КҮРЭХТЭҺИИЛЭРГЭ БЭЛЭМНЭНИҢ

Остуол теннииһигэр эр дьоннорго улууска биирдиилээн бастыыр иһин күрэхтэһиини остуол теннииһин федерацията тэрийэн ыытта. Улуус араас нэһилиэктэриттэн барыта 26 күрэхтэһээччи күөн көрүстүлэр. Түөрт остуолга икки группаҕа хайдан финалга тахсар иһин круговой киирсиилэр буоллулар. Түмүгэр группаҕа үс бастакы миэстэни ылбыттар улуус чемпионун аатын былдьастылар. Сыралаах күрэхтэһии түмүгэр Иван Шапошников (Нам нач. оск.) - I миэстэ, Валерий Егоров (Нам нач. оск.) - II миэстэ, Дмитрий Никитин (II Хомустаах) - III миэстэ буоллулар.

Кыайыылаахтар грамоталарынан уонна мэтээллэринэн наҕараадаланнылар.

Күрэхтэһии кэмигэр быйылгы сылга инники соруктар, былааннар этилиннилэр. Элбэх саҥа спортсменнар кэлбиттэрэ бэлиэтэннэ.

Кэлэр өттүгэр остуол теннииһигэр улууска үс улахан күрэхтэһии ыытыллара былааннанар. Маны таһынан биһиги улууспут спортсменнара Уус-Алдаҥа, Якутскайга, Аммаҕа, Горнайга уонна Ньурбаҕа ыытыллар күрэхтэһиилэргэ кыттыыны ылыахтара.

Остуол теннииһин федерацията

ИҢИРЭЭХ ТЫЛЛАР

Күнду уолбутун, убайбытын, быраппытын Саха академическай театрын музыкальнай чааһын сэбиэдиссэйин **ПЕСТРЯКОВ Владимир Аркадьевыһы** «СР культуратын туйгуна» ааты ылбыккынан эҕэрдэлиибит. Баҕарабыт өссө да үһүн айымньылаах үлэни, сир үрдүгэр баар бары кэрэни, үтүөнү, чэгиэн-чэбдик доруобуйаны, дьиэ кэргэҥнэр дьолу-соргуну.

Эбээҥ, ийэҥ, аҕаҥ, бииргэ төрөөбүттэриҥ, чугас дьонуҥ.

Убаастабыллаах Матрена Васильевна!

Хамаҕатта нэһилиэгин кырдьаҕастарын сэбиэтэ, сэрии, тыыл ветераннара Эһигини Бүтүн Россиятаабы сэрии, тыыл ветераннарын съезтэригэр делегатынан Саха сирин ветераннарын аатларыттан талыллыбыккынан ис сүрэхпититтэн үөрэн туран эҕэрдэлиибит уонна кытаанах доруобуйаны, айымньылаах үлэни баҕарабыт, дьиэ кэргэҥнэр дьолу-соргуну!

Эһиги съезд делегатынан талыллыыгыт Нам ветераннарын үлэлэрин, чуолаан, Матрена Васильевна, Эһиги салайар сэрии уонна тыыл ветераннарын сэбиэтин үлэлэрин үрдүктүк сыанаалааһын быһыытынан көрөбүт. Ити биһиги күүспүтүгэр күүс эбэр, инникигэ эрэлбит өссө күүһүрэр, саҥа чэбдик саныыны киллэрэр. Эҥсиэли хочотун кырдьаҕастара саҥа үүнэр үйэни сэргэхсийэн, кэскиллээҕи түстээн, сырдык санаалаах көрсөрбүтүгэр суол астыҥ.

Өрүү доруобай буол Матрена Васильевна!

Хамаҕатта кырдьаҕастарын сэбиэтэ

БИЛЛЭРИИЛЭР РЕКЛАМА

Военный комиссариат Намского улуса производит отбор кандидатов для обучения на курсах младших офицеров по должностям командиров взводов, со сроком обучения 10 месяцев.

Отбор производится из числа граждан, проходящих военную службу по призыву или контракту, прослуживших не менее полутора лет, в возрасте до 27 лет. По всем вопросам обращаться в военный комиссариат Намского улуса.

Военный комиссар Намского улуса подполковник Ершов

Намское УлусПО извещает о продлении сверки со сдатчиками сельхозпродукции получившими аванс в размере 30% от суммы контракта.

По истечении срока сдачи продукции начисляется пеня указанная в договоре.

В случае не явки сроком до 1 января 2001 года, администрация УлусПО сочтет договор не выполненным и вынужденно будет обратиться с иском в судебные органы.

Председатель правления Намского УПО Г.Сивцев

Телерадиоаппаратура өрөмүөннэтиэн баҕалаахтар **22-2-44 телефонунан сакааскытын биэриҥ.**

Ремонт импортных телерадиовидеоаппаратур. Обращаться по адресу: с Нам. ул. Аммосова, 6, кв. 2. Тел. 21-6-38.

Кыһыҥҥы унтуу улларабын бэйэрит матырыйаалгытынан. Сыананата 120 солк. Билсэр тел. 21-4-67 эбэтэр Нам селота Чернышевскай, 23.

Продам: ВАЗ-21063 - 1993 г. выпуска - 30 т. р. торг.
Т-Спринтер - 1987 г. выпуска автомат - 30 т. р.
Телефон посредника 26-1-05 с. Хамагатта после 5 часов.

1995 с: Собакин Геннадий Петрович аатыгар бэриллибит НУ 2266050 №-дээх байыаннай билиэт сүппүтүнэн дьиҥэ суоҕунан аҕыллар.

Государственное предприятие
САХАТЕЛЕКОМ
http://telecom.sakha.ru

ПРЯМОЙ ДОСТУП В ИНТЕРНЕТ

ГП «Сахателеком» предлагает предприятиям и жителям Намского улуса воспользоваться услугой прямого доступа в Интернет. Теперь качество предоставляемой услуги стало намного лучше, при скорости доступа до 34 кбит/сек.

ТАРИФЫ

Стоимость регистрации	Абонементная плата			При превышении лимитируемого времени
	15 часов	30 часов	70 часов	1 час
100 рублей	300 рублей	600 рублей	900 рублей	25 рублей

Цены даны без учета НДС и налога с продаж.

Регистрация абонентов проводится в Намском ЛТЦ ГП «Сахателеком»,
по адресу с. Намцы, ул. Ленина,4.

Внимание! При регистрации каждому абоненту без дополнительной оплаты предоставляется электронный почтовый адрес.

Тел. для справок: 2-16-44, 2-12-45

НОВЫЕ ТАРИФЫ НА УСЛУГИ МЕСТНОЙ ТЕЛЕФОННОЙ СВЯЗИ:

Намский линейно-технический цех ГП «Сахателеком» доводит до сведения потребителей о том, что решением правления МАП Российской Федерации № 33/5-8 от 16.11.2000 г. с 1 декабря 2000 г. установлены следующие тарифы на услуги местной телефонной связи:

— предоставление доступа к телефонной сети **в сельской местности: для организаций — 2100 руб., для населения — 1200 руб.; в с. Нам: для организаций — 4200 рб., для населения — 2400 рб.**

— абонементная плата для организаций 227 руб., для населения 139 руб. основной, 104,30 руб. спаренный или параллельный телефоны.

Администрация

Бииргэ үөрэммит табаарыспытыгар Марков Роман Алексеевичка дьиэ кэргэнигэр убайдара

МАРКОВ
Николай Алексеевич

соҥумардык өлбүтүнэн дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит:

Хатырык орто оскуолатын үчууталыгар Маркова Мария Васильевнаҕа кини таптыыр кэргэнэ

МАРКОВ
Николай Алексеевич

хомолтолоохтук күн сириттэн барбытынан кини оҕолоругар бары аймахтарыгар дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит:

Намтан аймахтара Прокопьевтар.

Бииргэ үөрэммит дьүөгэбитигэр; доҕорбутугар; республиканскай колледж 10 кылааһын үөрэнээччитигэр Маркова Ньургуянаҕа таптыыр аҕата

МАРКОВ
Николай Алексеевич

хомолтолоохтук өлбүтүнэн дириҥ кутурҕаммытын биллэрэбит:

Хатырык орто оскуолатын 10 кылааһын үөрэнээччилэрэ, төрөппүттэрэ, кылаас салайааччыта.

Улуустааҕы үөрэх управлениета уонна профсоюна Салбаҥ орто оскуолатын директорыгар Протопопов Иван Николаевичка таптыыр аҕата үлэ, тыыл ветерана, колхознай, совхознай үлэҕэ өр сылларга салайааччыннан үлэлээбит

ПРОТОПОПОВ
Николай Павлович

уһун ыарахан ыарыыттан өлбүтүнэн дириҥ кутурҕаннарын тиэрдэллэр.

Күнду ийэбит, эбээбит үлэ, тыыл ветерана, Герой-ийэ

ЕВСТАФЬЕВА
Дария Егоровна

71 саастыгар ыарахан ыарыыттан күн сириттэн барбытынан дириҥник курутуйан туран билэр дьонноругар, үөлэннээхтэригэр, аймахтарыгар иһитиннэрэбит.

Оҕолоро, сиэннэрэ, кийиитэ, кутуөтэ.

Күндутүк саныыр кырдьаҕас эдьыийбитин, үлэ тыыл ветерана Герой-ийэ

ЕВСТАФЬЕВА
Дария Егоровна

ыарахан ыарыыттан өлбүтүнэн оҕолоругар, сиэннэригэр, аймахтарыгар дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.

Кыһыл Дэриэбинэттэн Евстафьевтар, Корякиннар

РЕДАКТОР СОЛБ. Г.К.ЭВЕРСТОВ

ОТДЕЛЛАР: информация, сурук, төрүт культура, иллюстрация уонна реклама (секретариат) — 21496; ; бухгалтерия — 21332; факс — 21332; "НАМ" ТРК — 21632; редакционнай издательскай система — 21141

Тэрийэн таһаарааччылар: СР Правительствота, Нам улууһун дьаһалтата, редакция коллектива. Маассабай информация средстволарын туһунан РФ Сокуоннарын тутуһууну хонтуруоллуур уонна регистрациялыыр РФ бэчээккэ Госкомитетын СР региональнай управлениетыгар регистрацияламмыт иүөмэрэ — Я 0085.

Сурукка ааккытын-суолгутун, үлэритин, дьиэрит аадырыһын чопчу ыйыҥ.
Автор этэрэ хаһыат санаатыныын мэлдьи биир буолбат.

"ЭҢСИЭЛИ" - Нам улууһун хаһыата.
678380, Саха Республиката, Нам с., Октябрьскай уул. 1.
E-mail: editor62@sakha.ru

Тальылынна уонна таҥылынна "Эҥсиэли" хаһыат редакционнай-издательскай систематыгар.
Хаһыат Дьокуускайга "Сахаполиграфиздат" НИПК бэчээттээннэ, Орджоникидзе уул. 38.
Формата А3. Кээмэйэ 1,0 бэчээт. лиис.
Индекса — 54889. Тираһа — 2226
Бэчээккэ илии баттанна —12:00 ч,18.12. 2000
Сакааһын №-рэ — 147